

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Писаревої Ірини Володимирівни
«Формування стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіоні»,
представленої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук до
спеціалізованої вченої ради Д 20.051.12 у ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет імені Василя Стефаника»
за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил та регіональна
економіка

1. Актуальність теми дослідження

У світовій економіці спостерігається зростання ролі туризму, ця галузь робить вагомий внесок у формування валового внутрішнього продукту держави. У Декларації ЮНВТО стосовно ролі туризму в досягненні «Цілей розвитку тисячоліття» наголошується, що туризм спроможний зробити особливо вагомий внесок у подолання соціальних та економічних проблем людства. Однак, через неконтрольований розвиток індустрії туризму все частіше постає питання між задоволенням потреб туристів, кількість яких з року в рік зростає і раціональним використанням туристичних ресурсів.

Відповідно до наявних проектів запланованих конституційних змін децентралізації влади, до системи адміністративно-територіальних одиниць України ставляться нові завдання. Збільшення сфери відповідальності органів місцевого самоврядування регіонів надає більше можливостей в підборі інструментів у вирішенні локальних проблем. З метою створення стратегічних рамок та умов для фокусування на розвитку перспективних секторів економіки необхідно запровадити середньострокові плани соціально-економічного розвитку та окремі цільові програми щодо створення умов для розвитку екологічного туризму. Отже, можна визнати, що дисертаційна робота Писаревої Ірини Володимирівни «Формування стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіоні» є актуальною та своєчасною.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Харківського національного університету міського господарства імені

О. М. Бекетова та виконана в рамках держбюджетної науково-дослідної роботи за темами: «Тенденції та напрямки розвитку туристської індустрії України» (номер державної реєстрації 0110U007970, 2011 – 2013 рр.), де автором визначені рівні детермінант конкурентоспроможності регіону на туристському ринку та «Інноваційні процеси розвитку індустрії туризму: теорія, методологія, практика» (номер державної реєстрації 0114U005034, 2014 – 2017 рр.), в якій автор запропонував модель формування і реалізації стратегії розвитку туристських ресурсів.

Аналіз дисертації та автореферату І. В. Писаревої свідчить, що дослідження є самостійним та завершеним, винесені до захисту положення є доцільними та обґрунтованими. Отримані теоретичні та практичні результати є вагомим внеском у формування стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіоні.

3. Відповідність структури дисертації встановленим вимогам

Аналіз дисертації дає підставу визначити, що вона є закінченим самостійним дослідженням, яке має значну наукову та практичну цінність для вирішення завдання теоретичного обґрунтування та удосконалення науково-методичного забезпечення формування стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіоні. Основні результати дослідження й висновки є конкретними, достатньо аргументованими та являють собою предмет для захисту.

За своєю структурою, обсягом і оформленням дисертація відповідає вимогам які ставляться до кандидатських дисертацій. Дисертація складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота достатньо проілюстрована.

4. Наукова новизна, теоретична та практична значущість дисертації

У дисертаційній роботі отримано низку нових результатів у частині теоретичного та методичного забезпечення процесу формування складових стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіоні. Особливу науково-

практичну цінність має подальший розвиток методичного забезпечення щодо визначення альтернативних стратегій розвитку туристичних ресурсів в регіонах України, воно передбачає застосування «матриці спрямованої політики» й розвиток туристичних ресурсів пропонується аналізувати через їх потенціал, з використанням інструментарію таксономічного аналізу, що дає можливість диференціювати види туристичних ресурсів за значенням локальних інтегральних показників та виявити альтернативні стратегії для кожного регіону.

Наступним, але не менш вагомим здобутком, є теоретичне узагальнення наукових підходів до формування стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіоні на основі застосування програмно-цільового методу управління, що враховує специфіку кожного регіону та дає можливість побудови оптимальної моделі розвитку туризму, яка спрямована на підвищення рівня розвитку туристичних ресурсів, залучення потенційних інвесторів та сприяє підвищенню добробуту місцевого населення.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в удосконаленні:

- теоретичного обґрунтування економічної сутності «туристичних ресурсів», їх ролі у соціально-економічному розвитку регіонів, які пропонується розглядати як сукупність природно-кліматичних, соціокультурних та інфраструктурних факторів регіону, що використовуються під час виробництва туристичного продукту для задоволення потреб людини та дають реальний економічний ефект;

- організаційно-економічного забезпечення реалізації стратегії розвитку туристичних ресурсів на основі ДПП, яке базується на моделюванні логічної послідовності формування і реалізації стратегії розвитку туристичних ресурсів на основі спільних повноважень з боку держави та приватного сектору у частині планування ефективного використання туристичних ресурсів, інформаційного забезпечення туристичного сектору та розподілу ризиків за спільними проектами розвитку туристичних ресурсів.

Науковою новизною також відзначається подальший розвиток:

- методичний підхід до оцінки стратегічного потенціалу розвитку

туристичних ресурсів в регіонах України, який дозволяє визначити локальні інтегральні показники за кожним видом ресурсів та зведені інтегральні показники стратегічного потенціалу розвитку туристичних ресурсів на основі їх групування по кожному регіону України;

- методичне забезпечення реалізації стратегії розвитку туристичних ресурсів в Харківській області, особливість якого полягає у створенні єдиної нормативної бази формування системи міжгалузевої координації, удосконаленні методів управління раціональним використанням матеріальних і інтелектуальних ресурсів, що сприяє росту активності й ініціативи населення та розвитку системи стратегічного партнерства. Технологія розробки конкретних програм і механізмів контролю процесів їх виконання здійснюється на основі програмно-цільового підходу й відповідає методикам економічного обґрунтування.

Теоретичне значення дисертаційної роботи полягає у тому, що узагальнення сутності та основних ознак туристичних ресурсів, обґрунтування вагомих факторів впливу на ресурсний потенціал регіонів України можуть слугувати базовими конструкціями у процесі наступних загальнотеоретичних досліджень тематики формування стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіоні.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що обґрунтовані теоретичні положення та розроблені методичні підходи доведено до рівня практичних рекомендацій, які можуть бути використані для формування стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіонах України. Удосконалення організаційно-економічного забезпечення реалізації стратегії розвитку туристичних ресурсів збагатить методичну та організаційну базу для розробки ефективних механізмів державно-приватного партнерства (ДПП) у сфері розвитку туристичних ресурсів на регіональному рівні.

Елементи запропонованого системного підходу до оцінки потенціалу та розвитку туристичних ресурсів використані у роботі Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 04-23/3494 від 09.11.2017 р.).

Результати дисертаційної роботи використані у навчальному процесі Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова при викладанні дисциплін «Стратегічний менеджмент в туризмі» та «Управління сталим розвитком туризму» (довідка про впровадження у навчальний процес № 05-346/1 від 05.09.17).

5. Аналіз відображення результатів дослідження в авторефераті

Наведені в дисертації результати повністю викладені в авторефераті.

Автореферат містить відомості про зміст дисертації, ступінь новизни розробок, теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Матеріал автореферату та дисертації викладено чітко, послідовно, літературною мовою. Ілюстративний матеріал допомагає зрозуміти й оцінити основні ідеї роботи.

6. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

У дисертації викладено авторський підхід з вирішення наукового завдання щодо формування та реалізації стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіоні. Наукові положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист, одержані автором самостійно. Щодо наукових праць, опублікованих у співавторстві, особистий внесок здобувача чітко вказано. Основні ідеї, положення і найважливіші результати дисертації опубліковано автором самостійно та у співавторстві в 17 наукових працях, у тому числі: 9 статей у наукових фахових виданнях, 3- у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 1 - у зарубіжному науковому виданні (з них - 7 без співавторів), 8 - у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 4,9 друк, аркушів, з яких здобувачу належить 4,1 друк. аркуша.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження оприлюднені на 8 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

7. Дискусійні положення та зауваження

У дисертаційній роботі І. В. Писаревої містяться певні дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації:

1. На початку дослідження автор робить класифікацію туристичних ресурсів за рядом ознак, але не бере до уваги, що власне послуга туризму має дуже розгалужений характер: від освітнього до спортивного, а отже, кожен з її видів потребує індивідуального підходу до ресурсного забезпечення, с. 19-37 дисертації.

2. Розкриваючи сутність стратегії ресурсного забезпечення туристичної діяльності автор недостатньо приділила увагу особливостям економічних систем кожного з регіонів, с. 37-66 дисертації.

3. У складі моделі формування і реалізації стратегії розвитку туристичних ресурсів (рис. 1.4, с. 73) доцільніше було визначити місію туристичної діяльності, а вже потім розглядати ресурсне забезпечення.

4. Не досить коректним є ресурсний підхід автора до соціокультурних цінностей регіонів, с. 94-98 дисертації.

5. Потребує обґрунтування використання автором інструментарію SWOT-аналізу у ході визначення стратегічної позиції туристичних ресурсів регіону, адже, скоріше, мова йде про стратегічну позицію туристичної діяльності в регіональній економічній системі, с. 104 дисертації.

6. У ході викладення порядку реалізації стратегії розвитку туристичних ресурсів в Харківській області автор не зосередила увагу на особливостях інфраструктурного забезпечення туристичної діяльності саме у цьому регіоні та його відмінностях від інших адміністративних територій, с. 58-78 дисертації.

Наведені зауваження не є принциповими та не знижують загальної позитивної оцінки роботи.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота І. В. Писаревої на тему «Формування стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіоні», виконана на високому науково-

теоретичному рівні.

Робота має цілісний, системний і діалектичний характер, який виявляється в розгляді феномена туризму як послуги, що здатна покращити економіку регіону та потребує формування стратегії розвитку ресурсів. Представлена дисертація є завершеною, самостійною авторською оригінальною працею, яка розв'язує актуальну проблему пошуку нових підходів до формування стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіоні.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Писаревої Ірини Володимирівни на тему: «Формування стратегії розвитку туристичних ресурсів в регіоні», відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами), а її автор – Писарева Ірина Володимирівна - заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 - розвиток продуктивних сил та регіональна економіка.

Офіційний опонент,

старший науковий співробітник відділу
макроекономічної політики та регіонального
розвитку Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку НАН України,
к.е.н., доцент

О. М. Красносова

Підпис засвідчую:
вчений секретар НДЦ ІПР НАН України,
д.е.н., доцент

Н. В. Белікова

16 03 02 15/20
18